

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 2145/2025
13.05.2026. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранке Дражић, председника већа, Марине Милановић и Весне Мاستиловић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Биљана Амићић, адвокат из ..., против туженог „Севертранс“ а.д. Сомбор, чији је пуномоћник Карло Фридрих, адвокат из ..., ради утврђења и накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиље изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 43/25 од 05.03.2025. године, у седници одржаној дана 13.05.2026. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиље изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 43/25 од 05.03.2025. године.

ОДБИЈА СЕ, као неоснован, захтев тужиље за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж1 43/25 од 05.03.2025. године, ставом првим изреке, усвојена је жалба туженог и укинута је пресуда Основног суда у Сомбору П1 61/24 од 04.11.2024. године, у делу којом је утврђено да је тужилца дана 24.02.2016. године, по сили закона засновала радни однос на неодређено време код туженог и у том делу тужба је одбачена. Ставом другим изреке, преиначена је првостепена пресуда у преосталом усвајајућем делу, тако што је одбијен захтев за накнаду штете уместо враћања на рад у износу од 300.000,00 динара са законском затезном каматом од 01.09.2018. године до исплате, захтев за накнаду нематеријалне штете у износу од 300.000,00 динара, захтев за накнаду трошкова парничног поступка у износу од 496.050,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности до исплате. Ставовима трећем и четвртим изреке, обавезана је тужилца да туженом накнади трошкове првостепеног поступка у износу од 445.500,00 динара и трошкове другостепеног поступка у износу од 94.600,00 динара. Ставом петим изреке, одбијен је захтев тужиље за накнаду трошкова састава одговора на жалбу.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилца је благовремено изјавила ревизију, због погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/2011...10/2023), Врховни суд је оценио да ревизија тужиле није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилца је била радно ангажована код туженог у периоду од 25.08.2009. године до 31.08.2018. године, по основу више сукцесивно закључених уговора о раду на одређено време и по основу уговора о обављању привремених и повремених послова. Уговорима о раду на одређено време од 24.02.2014. године до 31.10.2016. године тужилца је била у радном односу код туженог и обављала послове радног места референт ..., које радно место је било систематизовано Правилником о систематизацији код туженог. Почев од 01.11.2016. године до 26.04.2017. године, тужилца је са туженим закључила већи број уговора о обављању привремених и повремених послова за обављање послова референт Парничне странке су и у периоду од 25.04.2017. године до 31.08.2018. године, закључиле више уговора о обављању привремених и повремених послова. Решењем туженог од 27.08.2018. године, тужилци је отказан уговор о обављању привремених и повремених послова од 30.07.2018. године, због истека рока на који је заснован са даном 31.08.2018. године. Правилником туженог од 07.12.2015. године, о унутрашњој организацији и систематизацији послова и радних задатака, било је прописано радно место референт ..., као и радно место референт ... и за наведена радна места наведен је опис послова и радних задатака. Дана 28.01.2016. године Правилник је измењен допунама, којим је укинута радно место „референт ...“. Према налазу и мишљењу вештака медицинске струке, утврђено је да је због наведеног догађаја и укидања права на рад и зараду код тужиле дошло до трајног нарушавања становитог личног добра као човека, под којим се сматра индивидуални, лични, телесни и душевни интегритет, телесно и душевно здравље, слобода и достојанство, посебност и приватног њеног личног и породичног живота и остала права тужиле. Негативни и непријатни осећај код тужиле су узроковани повредом таквог становитог личног добра, те њима условљеним сметњама и трајним нарушавањем емоционалне и интрапсихичке равнотеже. Повреда личног добра је условила наведене последице у виду хроничног стресног поремећаја и представља неимовинску штету тужиле. Тужба је поднета 04.02.2019. године.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је делимично усвојио тужбени захтев и применом одредбе члана 37. став 6. Закона о раду утврдио да је тужилца засновала радни однос код туженог на неодређено време почев од 24.02.2016. године, будући да је у периоду од 24.02.2014. године до 31.10.2016. године са туженим сукцесивно закључила више уговора о раду на одређено време, што је период дужи од две године и у ком периоду непрекидног рада је обављала исте послове који су систематизовани код туженог. С обзиром да тужилца није захтевала враћање на рад, првостепени суд је тужилци досудио накнаду штете уместо враћања на рад у висини од 6 зарада, у износу од 300.000,00 динара, сматрајући је правичном с обзиром на све околности конкретног случаја, применом члана 191. став 5. Закона о раду. Сматрајући да су околности које су претходиле отказу утицале на тужилино здравствено стање, и да је тужени као послодавац злоупотребио свој положај и нанео тужилци душевне болове укидањем права на рад и зараду тужиле, што је довело до трајног нарушавања личног добра тужиле као човека, првостепени суд је усвојио

захтев за накнаду нематеријалне штете због повреде права личности, у смислу одредбе члана 200. ЗОО.

Налазећи да је првостепени суд учинио битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 3. ЗПП, јер је у делу захтева за утврђење да је тужила засновала радни однос код туженог на неодређено време, одлучио по захтеву по тужби која је подигнута после рока прописаног законом, другостепени суд је, у том делу укинуо пресуду и тужбу одбацио. По становишту другостепеног суда, протекао је законом прописани рок од 60 дана за подношење тужбе из члана 195. Закона о раду. Тужбени захтев за накнаду штете уместо враћања на рад, другостепени суд је одбио, закључујући да, како тужила није благовремено покренула поступак за утврђење да је засновала радни однос код туженог на неодређено време, то нема основа за накнаду штете у смислу одредбе члана 191. став 5. Закона о раду. Другостепени суд је заузео став и да је тужбени захтев за накнаду нематеријалне штете неоснован из разлога што тужила није доказала да понашање туженог излази из оквира овлашћења и да је, према објективним критеријумима закључивање таквих уговора било са намером да се повреди неко лично добро тужиле, загарантовано Уставом.

По оцени Врховног суда становиште другостепеног суда је засновано на правилној примени материјалног права.

Одредбом члана 195. став 1. Закона о раду, прописано је да против решења којим је повређено право запосленог или кад је запослени сазнао за повреду права, запослени може да покрене спор пред надлежним судом (став 1.), а рок за покретање спора је 60 дана од дана достављања решења, односно сазнања за повреду права (став 2. овог члана). Одредбом члана 5. став 1. Закона о раду прописано је да је запослени, у смислу тог закона, физичко лице које је у радном односу код послодавца. Према члану 30. тог закона, радни однос заснива се уговором о раду који закључују запослени и послодавац.

Супротно наводима ревизије, тужила у конкретном случају тражи утврђење права по основу рада, која су уређена посебним законом – Законом о раду, који прописује посебан поступак заштите тих права и рок у коме се она може остварити. Тужба за утврђење по правилу не застарева, али имајући у виду императивни карактер о року за подношење тужбе за заштиту права из радног односа, прописаног чланом 195. Закона о раду, као посебног закона, то се овај рок има применити и код тужбе за утврђење постојања радног односа. Дакле, рок за подношење тужбе је преклузиван - материјалноправни, што значи да се пропуштањем овог рока губи право на подношење тужбе, а суд је дужан да о благовремености (ове) тужбе води рачуна по службеној дужности.

У конкретном случају, рок од 60 дана за подношење тужбе ради утврђења постојања радног односа, почео је да тече 01.09.2018. године, јер је тужила престала да ради код туженог 31.08.2018. године, истеком рока на који је закључен последњи уговор о обављању привремених и повремених послова, и од тог дана је имала сазнања о повреди свог права и свог радноправног статуса. Тужила је тужбу поднела 04.02.2019. године, дакле након истека наведеног рока од 60 дана. У таквој ситуацији, супротно ревизијским наводима Врховни суд налази да је правилан закључак другостепеног суда да је наступила преклузија тј. губитак права на судску заштиту, због чега је тужба тужиле у том делу правилно одбачена.

По оцени Врховног суда, другостепени суд је правилно применио материјално право када је преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев за накнаду штете уместо враћања на рад. Овакав закључак другостепеног суда је правилан јер накнада штете предвиђена законском одредбом члана 191. Закона о раду има супституциони карактер и досуђује се уместо враћања на рад, тако да основаност захтева за накнаду штете зависи од основаности захтева за враћање на рад. У конкретом случају, тужила је пропустила преклузивни рок за подношење тужбе за утврђење да је засновала радни однос на неодређено време, због чега нема основа за накнаду штете.

По становишту Врховног суда, правилно је изражено правно становиште другостепеног суда у погледу оцене одговорности туженог за накнаду нематеријалне штете по основу претрпљених душевних болова због повреде права личности, а ревизијским наводима се неосновано указује на супротно. Лична неимовинска права представљају једно добро које се често не може измерити јер не постоји адекватни еквивалент вредности, и при томе, код повреде ових добара увек постоји субјективни доживљај штете на страни оштећеног који природно има тенденцију да увећа штету у односу на то каква она заправо јесте. Последице које је претрпела тужила могу се подвести под узрочно субјективни осећај који је она стекла, међутим тужила се потписивањем наведених уговора сагласила са таквим начином рада код туженог и на тај начин остваривала право на рад и зараду. Стога, везано за постојање основа за накнаду тражене штете, због субјективне концепције нематеријалне штете, није довољно само да постоји повреда права личности, потребно је постојање објективних критеријума, односно да поступање и радње туженог објективно стварају једну слику да би се могло закључити да је понашање туженог било ван оквира уобичајеног и са шиканозним циљем и тенденциозношћу да се повреди право личности тужиле, конкретно право на рад и зараду.

Из наведених разлога, неосновано се ревизијом тужиле указује на погрешну примену материјалног права, па је, применом одредбе члана 414. став 1. Закона о парничном поступку, одлучено као у ставу првом изреке.

Тужила није успела у ревизијском поступку, због чега нема право на накнаду трошкова ревизијског поступка које је тражила, па је на основу члана 153. и 154. ЗПП, донета одлука као у ставу другом изреке.

**Председник већа – судија
Бранка Дражић с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**